Универзитет у Београду
Филолошки факултет

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Орган који је именовао Комисију

На основу чланова 36 и 37 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 40 Закона о високом образовању Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на VII електронској седници одржаној 26. априла 2021. године донело је Одлуку бр. 1603/1, којом смо изабрани у Комисију за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је *Тања Илић* пријавила под насловом *Међуоднос конкурентних лексичких јединица и именичких синтагми у српском језику*.

2. Састав Комисије

Др Рајна Драгићевић, редовни професор за научну област Савремени српски језик (Лексикологија), датум избора у звање: 15. 5. 2013. године; запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду (председник Комисије)

Др Јелена Јовановић Симић, редовни професор за научну област Савремени српски језик (Стилистика), датум избора у звање: 26. 6. 2017. године; запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду (члан Комисије)

Др Јелена Петковић, ванредни професор за научну област Савремени српски језик (Синтакса); датум избора у звање: 8. 7. 2020. године; запослена на Филолошко-уметничком факултет у Крагујевцу (члан Комисије)

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Тања Илић рођена је 10.2.1990. г. у Пожаревцу. Основне академске студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду (Катедра за српски језик и књижевност) уписала је 2009. године. Дипломирала је у јануару 2014. године с просечном оценом 9,10.

На Филолошком факултету Универзитета у Београду 2014. године уписала је мастер академске студије (модул *Српски језик*), које је 2015. г., с оценом 10, завршила одбраном мастер рада *Српски језик и његове варијанте у упутствима за употребу комерцијалне робе*. Школске 2017/2018. г. уписала је докторске академске студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

У марту 2018. године испунила је услове конкурса који је за талентоване младе истраживаче, студенте докторских академских студија расписало Министарство просвете,

науке и технолошког развоја за учешће у научноистраживачким пројектима у 2018. г. (област Језик и књижевност; на листи докторанада без пројекта).

Од марта 2014. године ради као наставник српског језика и књижевности у Економско-трговинској школи у Пожаревцу. Од новембра 2018. године. ради и у Медицинској школи у Пожаревцу.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

а) Научни и стручни радови:

Илић 2018: Тања Илић, „О глаголској рекцији у писменим задацима пожаревачких ученика", *Књижевност и језик*, LXV, 3−4, Београд, 435−446.

Илић 2019а: Тања Илић, „Употреба падежа у писменим задацима пожаревачких средњошколаца", *Школски час српског језика и књижевности*, год. XXXV, бр. 5, 86−94.

Илић 2019б: Тања Илић, „Улога романа 'Кад су цветале тикве' Драгослава Михаиловића у превенцији насиља", *Учење и настава*, год. V, бр. 2, KLETT друштво за развој образовања, 261−276.

Илић 2020а: Тања Илић, „О именовању 'реакција' на Фејсбуку", *Свет речи*, 49−50, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 75−78.

Илић 2020б: Тања Илић, „Лингвостилистички приступ обради песме 'Научите пјесан' Миодрага Павловића", *Методички видици*, год. 11, бр. 11, Филозофски факултет, Нови Сад, 29−43

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

На основу увида у биографију и библиографију кандидата, Комисија констатује да Тања Илић има завршен четворогодишњи студиј српског језика и књижевности, да је завршила мастер студије српског језика, да је на докторaском студију извршеним обавезама стекла услове за пријаву дисертације, да има пет објављених научних и стручних радова, од којих је један (први) у часопису водећег националног значаја (М51). Комисија закључује да Тања Илић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложен др Милош Ковачевић, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Библиографија ментора са најмање пет јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

1. *Српски језик под лупом науке,* Београд: Завод за уџбенике, 2017. 247 стр. ISBN 978-86-17-19653-8

2. *Кроз синтаксу српскога језика*, Подгорица: Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори, 2020, 390 стр. ISBN 978-9940-580-76-6
3. Симултаност перфективних предикација у зависносложеној временској реченици, *Српски језик*, XXV, Београд, 2020, 89-100. ISSN 0354-9259; UDK 811.163.41'367¸ https://doi.org/10.18485/sj.2020.25.1.8

4. (Не)супституентност везника И и А у координираној копулативној реченици, *Наслеђе* XVI/44, Крагујевац, 2019, 9-23. ISSN 1820-1768 УДК 811.163.41'367.634 / 811.163.41'367.335.

5. Разлаз српског књижевног језика и језика књижевности, у: *Значај српског језика за очување српског културног идентитета II: Српска књижевност као основа српског језика,* уредник Милош Ковачевић, Андрићград, 2019, 11-29. ISBN 978-99976-21-55-9. UDK 821.163.49.09:81'38 https://doi.org/10.18485/ai_zsjosi.2019.2ch1

6. Соматске неконгруентне посесивне синтагме у српском језику, *Наслеђе,* XVI/43, Крагујевац, 2019, 11-28. ISSN 1820-1768; UDK 811.163.41'367'37

7. Статус атрибутива међу одредбама у словенским језицима, *Научни састанак слависта у Вукове дане,* 48/1, Београд, МСЦ, 2019, 5–18. ISSN 0351-9066. UDK 811.163.41' 367 https://doi.org/10.18485/msc.2019.48.1.ch1

8. Глагол БИТИ као модални глагол у саставу сложеног глаголског предиката, *Српска славистика: колективна монографија* (радови српске делегације на XVI међународном конгресу слависта), Том 1: Језик, уредници Рајна Драгићевић и Вељко Брборић, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 2018, 141–157. UDK 811.163.41' 367.625. https://doi.org/10.18485/mks_srpska_slavistika.2018.1.ch10

9. Интердепенденција пермутабилних форми правог и неправог објекта у синтагмама с глаголом НУДИТИ и СЛУЖИТИ, *Научни састанак слависта у Вукове дане,* 47/1, Београд, МСЦ, 2018, 51–60. ISSN 0351-9066. УДК 811.163.41'367.332. https://doi.org/10.18485/msc.2018.47.1.eh5

10. О пермутацији партикуле (Н)И у српском књижевном језику, *Октоих,* IX/10, Подгорица 2019, 7–21. ISSN 1800-9107 UDK 811.163.4’367.635

Комисија сматра да проф. др Милош Ковачевић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације, јер има објављено преко стотину радова из различитих граматичких дисциплина српскога језика.

VI ОЦЕНА О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1. Оцена формулације наслова тезе

Пошто ће се мср Тања Илић у својој дисертацији бавити анализом "комуникативне" конкурентности именичких лексема (простих, изведених и сложених) и именичких

синтагми (конгруентних, неконгруентних и полуконгруентних) у српском језику, и то из перспективе хипосинтаксе, може се констатовати да предложени наслов није ни преширок, а ни преузак, и да потпуно одговора теми докторске дисертације.

Комисија закључује да је предложени наслов тезе *Међуоднос конкурентних лексичких јединица и именичких синтагми у српском језику* прикладан и да добро репрезентује суштину теме дисертационог истраживања.

2. Оцена предмета (проблема) истраживања

Предмет истраживања докторске дисертаце Тање Илић јесте комуникативно-стилска конкуренција именичких лексема (простих, изведених и сложених) и именичких синтагми (конгруентних, неконгруентних и полуконгруентних) у српском језику. Истраживање ће се проводити на творбеном и синтаксичком плану. Предмет анализе с творбеног аспекта биће творбени начини преобликовања, односно трансформисања синтагматског садржаја у именицу и обратно, као и творбена ограничења која тај поступак онемогућавају. У центру творбене анализе биће осветљавање експресивне, стилистичке и прагматичке функције творбених процеса. Са синтаксичког аспекта ће се изведеницама и сложеницама прилазити као лексичким јединицама синтагматског порекла. Из тих разлога могуће је одредити синтаксички однос њихових саставних делова, а он ће се тумачити на два начина:

1) на нивоу једнолексемске јединице, изведенице, односно сложенице, где је однос између творбене основе и суфикса, односно саставних делова сложенице, претпостављен као однос независног и зависног члана, због чега је и могућа парафраза синтагмом;

2) на нивоу синтагме као хетерофункционлане јединице, чија се структура састоји из именичке компоненте у функцији независног члана синтагме и придевске компоненте, односно именичке компоненте у предлошком или беспредлошком облику у функцији зависног члана.

У анализи ће се разматрити и синтаксичка ограничења у дистрибуцији еквивалентних форми, као и синтаксичка позиција и улога датих јединица у комуникативној перспективи реченице.

Међуоднос неперифрастичних и перифрастичних јединица – именица и именичких синтагми – ретко је био самостални предмет истраживања у српском језику, премда се он очитава у процесима декомпозиције, универбизације итд. Чешће је предмет анализе био међуоднос неперифрастичких и перифрастичких форми у оквиру других врста речи , нпр. прилога и прилошких израза (Чутура 2010), или међуоднос синтагми с беспредлошким, конгруентним, и синтагми с предлошким, неконгруентним, атрибутом у вези с категоријама квалификативности и посесивности, односно дистрибуционе могућности ових форми (Стевановић 1940, Ивић 2010, Марковић 2016б, Марковић 2016а, Марковић 2019, Мишић 2016, Куна 1999, Стојановић 1996, Фелешко 1995 итд.).

Декомпозиција именица била је предмет лингвистичких истраживања, спорадично и узгредно, уз напомене о декомпоновању других врста речи (Радовановић 2004а, Спасић 2017, Тодоровић/Манојловић 2015 итд.). Овом језичком појавом у србистици се највише бавила Д. Кликовац, и то с аспекта бирократизације српског језика (Кликовац 2008а, Кликовац 2001), налазећи разлоге за ову појаву у сфери експлицитног категоризовања појмова. Ауторка, између осталог, износи разлоге фреквентне употребе израза насталих

декомпозицијом упркос њиховој истозначности са синтетичким јединицама (Кликовац 2008а: 44−45). Досад, саоднос ових јединица није истраживан на континуираном тексту. У дисертацији ће се испитивати саоднос оба члана синтагме настале декомпоновањем именичке лексеме, уз претпоставку да се декомпонују махом именице опште семантике, те да је носилац значења тако настале синтагме атрибут.

У контекстуалном окружењу испитиване су и једнореферентне изведенице, односно творбено-семантичке категорије деминутива и аугментатива (Грицкат 1995, Јовановић 2016, Ристић Бојанић 2020; Ковачевић 2018, Лутовац 2015, Шуњеварић 2020).

Однос двореферентне изведенице и њој еквивалентне именичке синтагме спорадично је обрађиван, и то пре свега у вези са творбеним начином универб(из)ацијом. Отворено је питање разлога опстанка обеју форми – синтагме и универб(ат)а, за шта су нуђена различита решења (Ајџановић 2018: 10−11, Ђорић 2008: 162, (Оташевић 1997, Драгићевић 2018: 371, 374).

Србистичча и/или сербокроатистичка литература у ствари посредно проблематизује међуоднос именице и именичке синтагме. У радовима који се (до)тичу датаопга проблема нема систематичног прегледа и описа структурних типова конкурентних јединица и могућности њихових варијација, сем спорадично и на нивоу констатације о могућности вишеструке мотивације, односно творбено-семантичке интерпретације изведеница. А ни однос синтагматске форме и именичке форме готово да и није разматран са прагматичког аспекта, нити на нивоу континуираног текста.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Тања Илић је приложила прелиминарни списак литературе од 83 библиографске јединице. Сва наведена литература у вези је с различитим суштинским и додирним аспектима њене докторске дисертације:

1. **Ајџановић 2018**: Милан Ајџановић, „Универбација у српској дневној штампи”, *Univerbacija/Univerbizacija u slavenskim jezicima*, zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnog komiteta slavista, Sarajevo: Slavistički komitet, 9−20.
2. **Белић 1953−1954**: Александар Белић, „О значају синтагма за развитак језичких појава”, *Јужнословенски филолог*, XX, 1−4, Београд, 1−27.
3. **Божић 2017**: Милица Божић, „Разједначавање у низу именичких деминутива изведених од једне основе”, *Липар*, XVIII/64, 61−76.
4. **Бошњаковић / Штасни 2019**: Жарко Бошњаковић, Гордана Штасни, „Атрибутивне именице мотивисане соматизмом *глава* у српском и македонском језику и њиховим дијалектима”, *Српски језик*, XXIV, Београд, 477−500.
5. **Бугарски 2004**: Наташа Бугарски, „Деадјективна именица као средство номинализације (у публицистичком стилу стандардног српског језика)”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XLVII / 1−2, 297–404.
6. **Вукићевић 1994**: Душанка Вукићевић, „О значењу именичких сложеница”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, 37, 145−149.
7. **Георгијевић 1953−1954**: Светозар Георгијевић, „Атрибутске синтагме у нашем језику”, *Јужнословенски филолог*, XX књ. 1−4, 289−306.

8. **Гортан-Премк 1997**: Даринка Гортан-Премк, *Полисемија и организација лексичког система у српскоме језику*, Институт за српски језик САНУ.
9. **Грицкат 1995**: Ирена Грицкат, „О неким особеностима деминуције", *Јужнословенски филолог,* LI, 1−30.
10. **Драгићевић 2007**: Рајна Драгићевић, *Лексикологија српског језика*, Београд: Завод за уџбенике.
11. **Драгићевић 2018**: Рајна Драгићевић, *Српска лексика у прошлости и данас*, Нови Сад: Матица српска.
12. **Дражић 2014**: Јасмина Дражић, *Лексичке и граматичке колокације у српском језику*, Нови Сад: Филозофски факултет.
13. **Ђуровић 2007**: Сања Ђуровић, „О неким спорним примерима за модел комбиноване творбе речи у савременом српском језику", *Српски језик и друштвена кретања*, зборник радова са научног скупа Српски језик, књижевност и уметност, књ. I, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 205−214.
14. **Жугић 2018**: Radmila Žugić, „Sinonimija i fonemski dubleti u kategoriji deminutiva u prizrensko-timočkim dijalektima", *Jezikoslovni zapsiki*, 24, 179−192.
15. **Ивановић 2005**: Ненад Ивановић: „Значења изведених апстрактних именица у српском језику (на материјалу из Речника САНУ и Речника МС", *Наш језик,* XXXVI/1−4, 86−99.
16. **Ивић 1956**: Милка Ивић, „Однос између квалитативног генитива и квалитативног инструментала", *Наш језик*, књ. VII, св. 7−10, 260−269.
17. **Ивић 1995**: Milka Ivić, *O zelenom konju* (Novi lingvistički ogledi), Beograd: Biblioteka XX vek.
18. **Ивић 2005**: Милка Ивић, „Значењска подспецификованост лексеме *ствар*", *О речима*, Београд: XX век. 73–81.
19. **Ивић 2010**: Милка Ивић, „Квалификативна улога генитивне именичке форме с предлогом *од*", *Јужнословенски филолог,* LXVI, Београд, 269–271.
20. **Јакић 2011**: Милена Јакић, „О типологији декомпонованих конструкција у српском језику", *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику,* LIV/1, Нови Сад, 151−165.
21. **Јовановић 2005**: Владан Јовановић, „Неки аспекти прагматичке употребе деминутивних именица", *Наш језик,* XXXVI/1−4, 100−103.
22. **Јовановић 2007**: Vladimir Jovanović, „Ograničenja i produktivnost u tvorbi pridevskih složenica", *Interkatedarska konferencija anglističkih katedri Niš 2006,* zbornik radova, Filozofski fakultet: Niš, 57−77.
23. **Јовановић 2010**: Владан Јовановић, *Деминутивне и аугументативне именице у српском језику*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
24. **Јовановић 2016**: Јелена Јовановић, „Компонента величине као мотиватор погрдног или афирмативног значења лексема којима се именује човек", *Jezik, književnost, značenje. Jezička istraživanja, zbornik radova,* ur. Biljana Mišić Ilić, Vesna Lopičić, Filozofski fakultet: Niš, 113−129.
25. **Клајн 2002**: Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику*, Први део, Слагање и префиксација (Прилози граматици српскога језика I), Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Институт за српски језик САНУ − Матица српска.

26. **Клајн 2003**: Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику*, Други део, Суфиксација и конверзија (Прилози граматици српскога језика II), Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Институт за српски језик САНУ − Матица српска.
27. **Кликовац 2001**: Душка Кликовац, „О бирократизацији српског језика", *Наш језик,* XXXIV/1−2, Београд: Институт за српски језик САНУ, 85−110.
28. **Кликовац 2008а**: Duška Klikovac, *Jezik i moć: ogledi iz sociolingvistike i stilistike,* Beograd: Biblioteka XX vek.
29. **Кликовац 2008б**: Душка Кликовац, „О стилским, идеолошким и утилитарним аспектима номинализације у српском језику", *Јужнословенски филолог,* LXIV, 177−188.
30. **Кликовац 2015**: Душка Кликовац, *Српски језик 3 : за трећи разред гимназија и средњих стручних школа*, Београд: Eduka.
31. **Ковачевић [2]2015а**: Милош Ковачевић, „Семантички типови неконгруентних атрибута српскохрватског језика", *Кроз синтагме и реченице*, Београд: Јасен, 13−34.
32. **Ковачевић [4]2015б**: Милош Ковачевић, *Стилистика и граматика стилских фигура* (битно допуњено изд.), Београд: Јасен.
33. **Ковачевић 2018**: Милош Ковачевић, „Стилистика у настави српског језика", *Књижевност и језик,* LXV, 1–2, 1−21.
34. **Ковачевић 2019**: Милош Ковачевић, „Статус атрибутива међу одредбама у словенским језицима", *Научни састанак слависта у Вукове дане,* 48/1, Београд, МСЦ, 5−18.
35. **Куна 1999**: Branko Kuna, „Norma i posvojni genitiv bez odredbe", *Jezik,* 47, br. 1, Zagreb: Hrvatsko filološko društvo, 1−9.
36. **Куна 2010:** Branko Kuna, „Kvalitativni genitiv u hrvatskome jeziku", *Lingua Montenegrina,* III, br. 5, Cetinje, Institut za crnogorski jezik i jezikovlje, „Vojislav P. Nikčević", 67−79.
37. **Луковић 1996**: Милош Луковић, „Специјални стилови", у: *Српски језик на крају века* (редактор Милорад Радовановић), Београд: Институт за српски језик САНУ − Службени гласник, 143−158.
38. **Лутовац 2015**: Тамара Лутовац, „Деминутиви и деминутивни плеоназми као изрази хипокористичности у приповеткама Петра Кочића", *Липар*, год. XVI, вол. 58, 187−200.
39. **Марковић 2008**: Ivan Marković, „Hrvatska apozitivna sintagma i sintaksa imena", *Folia onomastica Croatica*, Zagreb, 119−137.
40. **Марковић 2016а**: Александра Марковић, „Могућност трансформације именичких синтагми с генитивом материје у синтагме с конгруентним придевским атрибутом", *Наш језик,* XLVII/1−2, Београд: Институт за српски језик САНУ, 11−24.
41. **Марковић 2016б**: Александра Марковић, *Падежи и предлошко-падежне конструкције са квалитативним значењем у савременом српском књижевном језику (семантичко-синтаксичка анализа)*, докторска дисертација, Београд: Филолошки факултет.

42. **Маројевић 2005**: Радмило Маројевић, „Творба речи у савременом српском језику Ивана Клајна (I)", [Приказ књиге: Клајн 2002 I], *Студије српске и словенске*, серија I, број 10/1–2, година X, Београд, 685–779.
43. **Милашин 2019**: Горан Милашин, „Универбизација из угла српске дериватологије", *Јужнословенски филолог*, књ. LXXIV, св. 2, 199−215.
44. **Мишић 2016**: Биљана Мишић, „Синонимија конгруентног и неконгруентног атрибута у генитиву", *Нова школа*, XI/2, Бијељина: Педагошки факултет, 104−112.
45. **Мозаик 1972**: *Srpskohrvatski jezik*, Enciklopedijski leksikon, Mozaik znanja 1, Beograd: Interpres.
46. **Ненезић 2018**: Sonja Nenezić, „Sintagma i tvorba riječi", u: zbornik radova sa Osamnaeste Međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnog komiteta slavista *Univerbacija/Univerbizacija u slavenskim jezicima*, Sarajevo: Slavistički komitet Sarajevo, 290−299.
47. **Новокмет 2012**: Слободан Новокмет, „Нове речи са суфиксом *-ина* и његовим варијантама у српском језику", *Наш језик*, XLIII/3−4, Београд: Институт за српски језик САНУ.
48. **Оташевић 1997**: Ђорђе Оташевић, „Универбизација", *Наш језик*, XXXII/1−2, 52−63.
49. **Перишић 2019**: Јелена Перишић, „Блискозначне именице *основа* и *темељ* и методе њихове семантичке диференцијације", *Прилози проучавању језика*, 50, 85−108.
50. **Пипер и др. 2005**: *Синтакса савременога српског језика: проста реченица*, Београд: Институт за српски језик САНУ : Београдска књига, Нови Сад : Матица српска.
51. **Пипер / Клајн 2013**: Предраг Пипер, Иван Клајн, *Нормативна граматика српског језика*, Нови Сад: Матица српска.
52. **Прањковић 1996**: Ivo Pranjković, „Funkcionalni stilovi i sintaksa", *Suvremena lingvistika*, 41/42, 519−527.
53. **Прћић 2011**: Твртко Прћић, „И синтагме и речи: фразне именице у српском језику", ур. Владислава Ружић, Слободан Павловић, *Лексикологија, ономастика, синтакса*, зборник у част Гордани Вуковић, Нови Сад : Филозофски факултет, 59−70.
54. **Прћић ³2016**: Tvrtko Prćić, *Semantika i pragmatika reči* (Elektronski izvor), Novi Sad: Filozofski fakultet.
55. **Радовановић 1996**: Милорад Радовановић, „Предговор" у: *Српски језик на крају века* (редактор Милорад Радовановић), Београд: Институт за српски језик САНУ − Службени гласник, 1−16.
56. **Радовановић 2004а**: Милорад Радовановић, „О појави декомпоновања језичких јединица", у: *Планирање језика и други списи*, Сремски Карловци − Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 204−219.
57. **Радовановић 2004б**: Milorad Radovanović, „Dekompozicija i univerbacija", *Зборник матице српске за филологију и лингвистику*, XLVII/1−2, Нови Сад, 43−49.
58. **Ристић 2004**: Стана Ристић, *Експресивна лексика у српском језику: теоријске основе и нормативно-културолошки аспекти*, Београд: Институт за српски језик САНУ.

59. **Ристић Бојанић 2020**: Smiljana Ristić Bojanić, *Proučavanje deminucije u turskom jeziku s torbenog, semantičkog i pragmatičkog aspekta*, doktorska disertacija, Filološki fakultet: Beograd.
60. **РСЈ 2011**: *Речник српскога језика*, Нови Сад: Матица српска.
61. **Симић 2019**: Радоје Симић, „Напомене о семантици и синтакси композицијских универбалних твореница", *Српски језик*, XXIV, Београд, 409−425.
62. **Спасић 2017**: Јелена Спасић, „Диференцијалне језичко-стилске карактеристике новинског извештаја", *Српски језик*, XXII, Београд, 609−628.
63. **Станојчић / Поповић [13]2011**: Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, *Граматика српскога језика за I−IV разред средње школе*, Београд: Завод за уџбенике.
64. **Стевановић 1955**: Михаило Стевановић, „О сложеницама типа 'народнорепубликанац'" и поводом њих, *Наш језик*, књ. VI, св. 5−6, 153−159.
65. **Стевановић 1958**: Михаило Стевановић, „Карактер одредаба самосталних речи и разлике међу њима", *Јужнословенски филолог*, XXIII/1−4, 23−34.
66. **Стојановић 1996**: Smiljka Stojanović, *Binarne relacije posesije u engleskom i srpskohrvatskom jeziku*, Beograd: Filološki fakultet.
67. **Стојановић 2012**: Борко Стојановић, „Имена особина (nomina essendi)", *Годишњак за српски језик*, XXV/12, 149−170.
68. **Тафра 2018**: Branka Tafra, „Razgraničavanje bliskoznačnosti i istoznačnosti", *Od fonologije do leksikologije, zbornik u čast Mariji Turk*, ur. Diana Stolac, Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, 215−230.
69. **Тодоровић/Манојловић 2015**: Стефан Тодоровић, Нина Манојловић, „У потрази за вршиоцем радње – номинализациони процеси као средство обезличавања у језику јавне комуникације (администрација и медији)", у: *Наука и слобода* (зборник), Пале: Филозофски факултет Источно Сарајево, 347−364.
70. **Тошовић 2002**: Бранко Тошовић, *Функционални стилови*, Београд: Београдска књига.
71. **Ђорић 2008**: Божо Ђорић, *Творба именица у српском језику*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.
72. **Фелешко 1995**: Казимјеж Фелешко, *Значења и синтакса српскохрватског генитива*, Београд – Нови Сад: Орфелин – Вукова задужбина – Матица српска.
73. **Худачек и др. 2011**: Lana Hudaček, Kristian Lewis, Milica Mihaljević, „Pleonazmi u hrvatskome standardnom jeziku", *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 37/1, 41–72.
74. **Шарић 2011:** Ljiljana Šarić, „Kognitivna lingvistika i sinonimija: teorija i leksikografska praksa", *Croatica et Slavica Iadertina*, VII/II, Zadar, 305−325.
75. **Шивиц Дулар 1998**: Alenka Šivic Dular, „Lingvistička definicija vlastite imenice (na osnovi imeničkih veza u nominativu)", *Folia onomastica Croatica*, 7, 281−293.
76. **Штасни 2007а**: Гордана Штасни, „Генитивне предлошке конструкције у основи именичких деривата", *Синтаксичка истраживања* (*дијахроно-синхрони план*), едиција Лингвистичке свеске 6, Нови Сад: Филозофски факултет, 253−264.
77. **Штасни 2007б**: Гордана Штасни, Атрибутивне именице (nomina attributiva) у српском језику, *Српски језик*, 12/1-2, год. XII, Београд, 469-483.
78. **Штасни 2008**: Гордана Штасни, *Творба речи у настави српског језика*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

79. **Штасни 2010**: Гордана Штасни, „Мотивациони смерови у деривационим процесима”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику,* LIII/2, Нови Сад, 89−97.
80. **Штасни 2011**: Гордана Штасни „Номинација човека мотивисана позитивним карактерним особинама”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, LIV/1, Нови Сад, 167−180.
81. **Штрбац 2017**: Гордана Штрбац, „Градуелност у квалификацији човека (на примеру придева са значењем физичких особина)”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 46/1, 301−311.
82. **Шуњеварић 2020**: Ђорђе Шуњеварић, „Контекстуална (не)условљеност аугментатива на *-ина* (*-чина*) са значењем мушких особа”, *Jezik, književnost, kontekst*, тематски зборник радова, ур. Весна Лопичић, Биљана Мишић Илић, Ниш: Филозофски факултет, 183−199.
83. **Шушањ 2010**: Jelena Šušanj: „Dekomponovanje leksema i birokratizacija jezika na primjerima iz crnogorskih dnevnih novina”, *Lingua Montenegrina*, III, br. 5, Cetinje: Institut za crnogorski jezik i jezikovlje, „Vojislav P. Nikčević”, 3−46.

4. Циљеви истраживања, хипотезе и очекивани резултати

Основни циљ истраживања докторске дисертације Тање Илић *Међуоднос конкурентних лексичких јединица и именичких синтагми у српском језику* биће опис семантичко-синтаксичких карактеристика денотата с двојном номинацијом – именица и именичких синтагми – и њиховог међуодноса на синтагматском и парадигматском плану. На синтагматском плану циљ је утврдити контекстуалну условљеност семантике именице у именичкој синтагми конкурентној једнолексемској именичкој јединици. Биће испитиване и разлике у семантици блискозначних именица опште семантике на основу идентификовања њиховог колокационог опсега.

На парадигматском плану биће истражене дистрибуцијске могућности еквивалентних форми. Анализираће се начин на који су ове јединице распоређене, њихова стилска маркираност, условљеност комуникативном ситуацијом, затим њихов однос с обзиром на критеријум референцијалности, њихова међусобна заменљивост, те могућност ступања у парадигматске лексичке односе.

Остварење датих циљева подразумева издвајање и (раз)решење следећих задата:

1) издвајање творбено-семантичких категорија и творбених типова именица, као и структурних модела именичких синтагми који су у односу конкуренције;
2) ексцерпирање најфреквентнијих колоката блискозначних именица опште семантике у синтагмама насталим декомпоновањем;
3) ексцерпирање детерминатора употребљених уз једнореферентне изведенице и утврђивање њиховог утицаја на семантику независног члана у датим именичким синтагмама;
4) одређивање фактора који онемогућавају дистрибуцију именице, односно именичке синтагме, и то: семантичких (улога семантичких компонената), синтаксичких (синтаксичка функција, синтаксички однос независног и зависног члана синтагме), творбених (улога суфикса, творбене основе);

5) разматрање прагматичке вредности синтаксичких јединица, те условљеност дистрибуције прагматичким параметрима као што су комуникативна ситуација, однос говорник – саговорник, намера говорника, референт на ког се упућује и сл.;
6) откривање разлога могућег фаворизања једног облика у односу на други у одређеној врсти текста или у функционалном стилу;
7) тумачење синтаксичке позиције, те улоге анализираних јединица у комуникативној перспективи реченице;
8) утврђивање стилске маркираности датих синтаксичких јединица;
9) разматрање отворених питања и давање смернице за будућа истраживања.

Истраживање се заснива на следећих седам хипотеза:

1) Монолексемске именичке јединице − просте речи − имају своје семантичке еквиваленте у перифрастичним аналитичким јединицама, именичким синтагмама, са којима су у односу релативне (контекстуалне) синонимије/ квазисинонимије.
2) Монолексемске именичке јединице − изведенице и сложенице − будући синтагматског порекла, имају своје семантичке еквиваленте у аналитичким јединицама, именичким синтагмама, са којима су у односу релативне (контекстуалне) синонимије/ квазисинонимије.
3) Конкурентним именицама и именичким синтагмама подударно је денотативно значење а различито сигнификативно. Заједничка им је иста архисема, а разликују се у погледу диференцијалних семантичких компонената. Притом, експонент архисемског значења је именица док је детерминатор носилац значења, односно његова је семантичка улога експликација диференцијалне семантике.
4) Значење једнореферентних деминутивних и аугментативних изведеница у функцији независног члана именичких синтагми условљено је семантиком употребљених детерминатора.
5) Блискозначне именице у функцији независног члана синтагме настале декомпоновањем именице опште семантике разликују се по диференцијалним семама;
6) На избор и дистрибуцију конкурентних именица и именичких синтагми утичу семантичка, творбена и синтаксичка ограничења.
7) Конкурентне именица и именичка синтагма диференцирају се на структурном, прагматичком и функционалностилском плану.

Резултати дисертације треба да допринесу опису морфосинтаксичког система српског језика. Дисертационо истраживање треба да се покаже у којим лексичко-семантичким условима постоји могућност лексичко-именичке и именичко-синтагматске конкурентности, а у којим је она онемогућена. Затим, да се утврде продуктивни и оказионални модели конкурентности. Такође, анализа треба да доведе до до закључка у какве синтагматске и парадигматске односе дате јединице ступају. Отуда ће допринос дисертације бити и у покушају систематизованог прегледа модела и услова који прате конкуренцију именица и именичких синтагми у савременом српском језику. Потенцијални допринос огледа се и у проучавању контекстуалне синонимије/квазисинонимије, којој у србистичкој литератури није придавана већа пажња. Шире гледано, одељци који тематизују недовољно разграничену семантику лексема чија значења зависе од детерминатора, те контекста, могли би бити прилози за учење српског језика као страног, и то у вези са формирањем лексичких спојева, чиме се истраживање прикључује

резултатима изучавања синтагматских лексичких односа, недовољно проучених у односу на парадигматске (Драгићевић 2007: 213). Резултати рада несумњиво ће бити значајни и за област текстуалне лингвистике/лингвистике текста.

5.План рада

Тања Илић планира да њена дисертација *Међуоднос конкурентних лексичких јединица и именичких синтагми у српском језику* има следеће структурне делове, који на најбољи начин одражавају целину дисертационог истраживања: Увод, Централни део, Закључак, Извори, Литература, с тим да ће поглавља бити подељена на низ потпоглавља.

У уводном делу представиће се предмет, циљеви и задаци истраживања, преглед досадашњих истраживања, полазне хипотезе, очекивани резултати и потенцијални доприности рада.

У првом поглављу централног дела рада обрађиваће се конкуренција просте речи и именичке синтагме у сфери експлицитног категоризовања појмова, те декомпоновања именица, а у оквиру тог поглавља испитиваће се и контекстуална условљеност значења именица с општим значењем у функцији независног члана синтагме настале декомпоновањем (нпр. *протест* : *протестни скуп*, *школа* : *школска установа*).

Друго поглавље биће посвећено конкуренцији једнореферентне изведенице (деминутива и аугментатива) и именичке синтагме, где ће се, као у претходном поглављу, испитивати условљеност семантике синтагматског независног члана детерминатором (нпр. *ситна женица*, *бедна срећица*).

Треће поглавље бавиће се конкуренцијом именице и полуконгруентне именичке синтагме (нпр. *шарка* : *змија шарка*, *првак* : *ђак првак*).

Четврто поглавље тицаће се конкуренције двореферентне суфиксалне изведенице и именичке синтагме. У овом поглављу анализираће се посебно Nomina attributiva (нпр. *агресивац* : *агресивна особа*, *просветар* : *радник у просвети*), с освртом и на друге творбено-семантичке категорије.

Пето поглавље тематизоваће конкуренцију сложенице (и то сложеница састављених од основа двеју речи и сложено-суфиксалних изведеница) и именичке синтагме. Сложенице ћемо груписати према доминантним структурним моделима, где први саставни члан конкретизује други (нпр. *престолонаследник* : *наследник престола*, *станодавац* : *давалац стана*; *среброљубац* : *среброљубив човек, празноглавац* : *празноглав човек*).

Шесто поглавље је закључно. Оно подразумева сажетак резултата целе дисертације, према класификационим и експланаторним критеријумим анализе. Ово поглавље биће праћено корпусним изворима и списком цитиране литературе.

При класификацији и опису грађе, те утврђивању конкурентних облика, користиће се 1) структурни, 2) семантички, 3) творбени, и 4) стилистички критријум анализе. Анализа ће притом бити вршена на разнообразном функционалностилском корупусу, добијеном пре свега претрагом електронског Корпуса савременог српског језика (СрпКор 2013), допуњеног грађом прикупљеном са интернета.

6. Методе истраживања

Сама тематика дисертације као основну намеће структуралну као основну методу истраживања, и то усложњену лексичко-синтаксичко-семантичка методу, која подразумева истраживање семантике конкурентних (синонимних и/или блискозначних) структурних лексичких и синтагматских модела, с тим да ће се при утврђивању контекстуалних реализација користити и колокацијска метода, а за функционалностилску репартицију анализираних јединица биће коришћена функционалностилска метода.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

На основу наведених података Комисија констатује да је мср Тања Илић подобна за израду докторске дисертације.

На основу онога што је у пријави наведено о постављеним циљевима, хипотезама, методу рада и очекиваним резултатима Комисија констатује да је предложена тема *Међуоднос конкурентних лексичких јединица и именичких синтагми у српском језику* подобна за израду докторске дисертације.

На основу наведених података о предложеном ментору Комисија констатује да је проф. др Милош Ковачевић подобан за ментора предложене докторске дисертације.

Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати позитивне оцене о подобности кандидаткиње мср Тање Илић и предложене теме докторске дисертације *Међуоднос конкурентних лексичких јединица и именичких синтагми у српском језику,* а да се за ментора именује др Милош Ковачевић, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Београд, 11. мај 2021.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

_____

Др Рајна Драгићевић, редовни професор

_____

Др Јелена Јовановић Симић, редовни проф.

_____

Др Јелена Петковић, ванредни професор